

NyS 65 – Temanummer

Sproget, mennesket og teknologien

2023 var året hvor kunstig intelligens (AI) og store statistiske sprogmodeller, *Large Language Models* (LLM), for alvor satte deres aftryk på almindelige sprogbrugerens liv og i særdeleshed på forskning og undervisning. Chatrobotten ChatGPT genererede avisoverskrifter (i begge betydninger) og truede med at (afhængig af standpunkt) revolutionere eller undergrave forskning, undervisning og eksamination. Pludselig blev vi opmærksomme på at det at skrive en sammenhængende og forståelig tekst ikke krævede et menneske endside en lang uddannelse. Det er måske sigende at fokus fra uddannelsesinstitutionernes side var på frygten for eksamenssnyd, og dermed på at begrænse studerendes muligheder for at bruge ChatGPT og AI i almindelighed i forbindelse med eksamen.

Lige så småt er vi ved at vænne os til den nye verdensorden, og vi begynder måske at få øjnene op for de mere interessante og foruroligende spørgsmål, såsom hvad LLM siger om menneskets sprogevne og menneskets status som den eneste sprogende art; men også om hvilke muligheder AI giver os for at udforske sprog på nye måder. Det får NyS-redaktionen til at invitere bidrag til et temanummer om konsekvenserne af AI-modeller på sprogvidenskab, på sproglig interaktion og på sprogpolitik m.m. Vi er interesseret i bidrag der på forskellige måder forholder sig til spørgsmål om ”sproget, mennesket og teknologien”. Det kan fx være:

- Sproglige analyser der udnytter LLM’s muligheder til at få nye svar på sprogvidenskabens spørgsmål. Kan LLM’er fx give os nye forståelser af grammatik og leksikon?
- LLM’er og psykolingvistik: Giver modellerne nye indsigter i menneskers processering og forståelse af sprog?
- AI’er og interaktion/interaktion med AI’er: Giver menneskers tale om og brug af AI os nye indsigter i mennesker som interagerende og kommunikerende væsener? Vi er her

både interesserede i menneskers interaktion med LLM'er som GPT og med andre AI-teknologier som fx virtuelle assistenter.

- Som antydnet i indledningen stiller AI også nye spørgsmål ved lingvistik- og sprogundervisning og ved eksamination. Vi er i høj grad også interesseret i bidrag som vil diskutere sådanne spørgsmål såvel som de sprogpoltiske implikationer – fx hvad det betyder for det dansksprogede samfund at danske LLM'er er udviklet på et relativt lille datagrundlag (dansk er et low-ressource language for at blive i terminologien).
- Vi er særligt interesserede i konsekvenserne af GPT/AI/LLM, men vil også se positivt på bidrag der ønsker at belyse de sproglige konsekvenser af medieteknologier, netbaserede medier, anbefalelsesalgoritmer osv. mere generelt.

Bemærk at NyS er *Nydanske Sprogstudier*: Vi er interesseret i de tekniske forståelser og udnyttelsen af teknologierne, men især i hvad teknologierne fortæller os om fænomenet (dansk) *sprog*. Et bidrag som fx vil præsentere en ny algoritme eller analytisk procedure, bør altså reflektere over de sproglige konsekvenser og ikke udelukkende de algoritmiske.

Forslag, dvs. abstracts, til artikler på mellem 300 og 500 ord indsendes til nys.red@dsn.dk senest d. 1. september 2023. Forslagene kan være forfattet på dansk, norsk og svensk. Filerne bedes navngivet som følger: NyS65_Temanummer[forfatternavn]. En mailadresse bedes tilføjet nederst i forslaget. Forslagene bliver bedømt i redaktionen, og alle forfattere bliver kontaktet. De forslag der udvælges til eventuel publicering i temanummeret, gennemgår den sædvanlige redaktionsprocedure for artikler til NyS, herunder bedømmelse af en anonym fagfælle. Artiklerne kan have et omfang på op til 45.000 anslag (ca. 20 sider), eksklusive litteraturliste og noter. Deadline for artikler er 1. december 2023.

Som et brud på vanlig form vil redaktionen give en litteraturanbefaling og pege på science fiction-forfatteren Ted Chiangs (2000) essay *Catching crumbs from the table* fra *Nature* 405, som åbner med de profetiske ord:

It has been 25 years since a report of original research was last submitted to our editors for publication, making this an appropriate time to revisit the question that was so widely debated then: what is the role of human scientists in an age when the frontiers of scientific inquiry have moved beyond the comprehensibility of humans?

<https://www.nature.com/articles/35014679>